

Raadsvoorstel

Agendapunt:

Zaaknummer: 2020-011587

Onderwerp

Transitievisie warmte

Datum voorstel **Datum raadsvergadering**

19 oktober 2021 21 december 2021

Aan de gemeenteraad,

Voorstel

Met betrekking tot de warmtetransitie:

1. De ambitie uit te spreken om voor 2030 het totale aardgasverbruik in Goirle met 20% terug te dringen.
2. Een communicatie- en participatiestrategie voor de warmtetransitie te maken.
3. Een technisch onderzoek op te starten naar de potentie voor warmtenetten in samenwerking met de gemeente Tilburg en de waterschappen.
4. Een generieke aanpak te maken voor inwoners en bedrijven die de komende jaren al kunnen starten met het voorbereiden van hun woning op de overstap naar aardgasvrij met specifieke aandacht voor de volgende categorieën wijken:
 - Wijken met een eenduidige bebouwing waar de laatste stap naar aardgasvrij gezet kan worden.
 - Wijken met eenduidige bebouwing waar nog geïsoleerd kan worden.Ook zal in deze aanpak specifieke aandacht worden besteed aan inwoners met een smalle beurs om energiearmoede te voorkomen.
5. Samen met de meest kansrijke buurten en stakeholders de mogelijkheden verkennen om te starten met een pilot wijkuitvoeringsplan (wup) in een van deze buurten.
6. Voorlopig geen eigen middelen in te zetten voor de warmtetransitie, maar gebruik te maken van de Rijksmiddelen die beschikbaar zijn gesteld en in de toekomst beschikbaar worden gesteld.
7. Hiervoor de Transitievisie warmte (TvW) voor de gemeente Goirle vast te stellen.

Inleiding

In Europa (Klimaatakkoord Parijs) en in Nederland (Nationaal Klimaatakkoord) is afgesproken om de CO₂-uitstoot terug te dringen en de stijging van de gemiddelde temperatuur op aarde te beperken. Aardgas is geen duurzame energiebron en verantwoordelijk voor een aanzienlijk deel van de CO₂-uitstoot in de gebouwde omgeving. Daarom gaat Nederland en daarmee ook Goirle werken aan een aardgasvrije gebouwde omgeving in 2050. In het Nederlandse Klimaatakkoord is afgesproken dat iedere gemeente voor het eind van 2021 een Transitievisie Warmte (TvW) heeft opgesteld. De TvW beschrijft hoe we in Goirle van het aardgas af kunnen gaan en waar we voor 2030 gaan starten. Dit vormt de basis voor uitvoeringsplannen op wijk-, buurt-, en straatniveau. Met de vaststelling van de TvW is de warmtetransitie tot 2050 niet in beton gegoten. Omdat we niet alle gebouwen tegelijk kunnen aanpakken en (technische) inzichten en wet- en regelgeving nog continu veranderen, wordt

Ambtelijke bijstand: Madelon van de Ven

Zaaknummer 2020-011587

Agendapunt:

de TvW elke vijf jaar geüpdatet. Het is dus een levend document. De voorliggende TvW geeft richting aan de warmtetransitie in Goirle.

Argumenten

1.1 Deze ambitie draagt bij aan de Global Goals en sluit aan bij de ontwerp Omgevingsvisie

De TvW geeft richting aan de warmtetransitie met als doel uiteindelijk in 2050 geen aardgas meer te gebruiken in Goirle. Uit de onderzoeken die zijn gedaan blijkt dat er op dit moment geen duidelijke kansen zijn om wijken helemaal aardgasloos te maken. Om die reden wordt voorgesteld ons eerst vooral te richten op het besparen van energie en niet zozeer op het aardgasvrij maken van wijken. De ambitie sluit aan bij de Global Goals over betaalbare en duurzame energie, duurzame steden en gemeenschappen en klimaatactie. Ook sluit het aan bij de gemeentelijke ambitie (CO₂ neutraal in 2050) en de doelen (trias energetica hanteren) die in de paragraaf 3.2.2 van de ontwerp Omgevingsvisie zijn opgenomen over energie.

1.2 De TvW en de Zonnewijzer en Windrichting maken samen het beeld van de energietransitie voor de gebouwde omgeving in Goirle compleet

Om aan de energieambities uit het milieubeleidsplan “Duurzaam Goirle” te werken, is in januari 2019 de Zonnewijzer en Windrichting gemeente Goirle door de gemeenteraad vastgesteld. Dit beleidsstuk geeft een globaal beeld van de wijze waarop Goirle wil gaan werken aan de energietransitie voor de gebouwde omgeving en richt zich enkel op elektriciteit. Uitgaande van de minimale behoefte aan elektriciteit in Goirle zijn in dit stuk richtlijnen gegeven over de wijze waarop deze behoefte duurzaam kan worden opgewekt met zonnepanelen en windturbines in Goirle. Aangegeven is dat dit beleid op een later moment zou worden aangevuld met warmte. De voorliggende TvW vult de Zonnewijzer en Windrichting aan door inzicht te geven in het aardgasverbruik in Goirle en de wijze waarop dit aardgas vervangen kan worden door duurzame bronnen. Samen maken deze beide documenten het beeld van de energietransitie voor de gebouwde omgeving in Goirle compleet. Om de energieprestatie van Goirle te kunnen monitoren hebben we in beide visies prestatie indicatoren opgenomen. In onderstaande tabel zijn de indicatoren voor beide visies samen weergegeven. In de rij 2016 en 2019 is te zien hoe we volgens de Klimaatmonitor op deze indicatoren scoorden in die jaren en in de rijen 2030 en 2050 is te zien welke doelen we ons gesteld hebben voor deze jaren.

Prestatie indicatoren Energie		TvW	Milieubeleidsplan Duurzaam Goirle/ontwerp Omgevingsvisie		
		Aardgas verbruik (m ³)	CO ₂ uitstoot (ton)	CO ₂ besparing tov 1990 (%)	duurzaam opgewekt (%)
2016	Resultaat*	19.943.000	61.820	2	6
2019	Resultaat*	19.402.000	53.327	15	14
2030	Doel	15.521.600	32.130	49	25
2050	Doel	0	3.150	95	100

*Cijfers zoals gerapporteerd in klimaatmonitor 2016 en 2019

De weergegeven indicatoren hangen met elkaar samen, want door de warmtetransitie (die gaat zorgen voor een vermindering van het aardgas verbruik) zal er meer vraag komen naar elektriciteit. Als die extra elektriciteitsvraag niet duurzaam opgewekt kan worden, zorgt dit voor een toename van de CO₂ uitstoot en een daling van het % duurzaam opgewekt. In het vervolg zullen beide visies dan ook in samenhang geactualiseerd worden.

1.3 De TvW en de REKS

Agendapunt:

In de Regionale Structuur Warmte (RSW) uit de REKS zijn vraag en aanbod van warmte in beeld gebracht en is inzicht gegeven in de potentie van verschillende warmtebronnen in de regio. De RSW richt zich vooral op het gebruik van bronnen die bovengemeentelijke potentie hebben en helpt bij het leggen van verbindingen tussen sectoren en gemeenten. Afstemming binnen de regio moet voorkomen dat een bron ten onrechte meerdere malen in lokale TvW's wordt opgenomen. Voor Goirle zijn dit vooralsnog met name de aquathermiebronnen van de Oostplas en de Surfplas, asfaltthermie en geothermie. Voor het verdere onderzoek naar deze bronnen zal dan ook samenwerking met de gemeente Tilburg worden gezocht. Naast de afstemming van bronnen is ook voor energiebesparing een regionale werkgroep opgericht, omdat dit in veel gemeenten op een gelijksoortige manier kan worden opgepakt.

2.1 Gemeenten kunnen de warmtetransitie niet alleen doen

Zonder de inmenging van inwoners is de warmtetransitie al ingewikkeld genoeg, tegelijkertijd is zonder de betrokkenheid van inwoners, organisaties en bedrijven de transitie onmogelijk. Het aardgasvrij maken van de gebouwenvoorraad is de grootste opgave binnen de transitie. Daar is de inzet van gebouweigenaren en huurders voor nodig. Dus is participatie erg belangrijk.

In het traject om te komen tot de transitievisie warmte zijn 2 inwonersavonden gehouden. Bij beide avonden waren ongeveer 30 inwoners aanwezig. Uit de vragen en overige reacties die deze avonden zijn gegeven bleek dat deze inwoners met name voorlopers in de warmtetransitie zijn. De grote groep die zich nog niet heel erg bewust is van de warmtetransitie moet dus nog bereikt worden. We verwachten dat het overgrote deel van deze groep pas gaat participeren als het specifiek gaat over de eigen staat en wijk.

Goede communicatie staat aan de basis van participatie. Een juiste informatievoorziening is essentieel. Om de transitievisie warmte toegankelijk te maken voor alle inwoners is een publieksvriendelijke Storymap gemaakt die te vinden is via de volgende link: <https://arcg.is/1H0GH9>. De Storymap voldoet nog niet helemaal aan de toegankelijkheidseisen die daaraan worden gesteld en wordt daarom in eerste instantie gebruikt als extra toelichting voor raadsleden. Na besluitvorming over de TvW zal de eerste vervolgstap het opstellen van een communicatie- en participatiestrategie zijn. De wijze waarop de Storymap precies zal worden ingezet zal onderdeel zijn van deze strategie.

3.1 Een groot gedeelte van de gebouwen in Goirle lijkt geschikt (te maken) voor een warmtenet

Op dit moment zijn er grofweg drie manieren om gebouwen zonder aardgas duurzaam te verwarmen. Dat kan volledig elektrisch, met een warmtenet of met duurzaam gas.

Het beschikbaar maken van duurzaam gas is op dit moment nog niet ver genoeg ontwikkeld om dat als definitieve oplossing mee te nemen in onze visie. De volledig elektrische oplossing zorgt ervoor dat er veel extra elektriciteit duurzaam opgewekt zal moeten worden, boven op de plannen voor wind- en zonne-energie die nu al in de REKS staan en dat het elektriciteitsnet flink uitgebreid moet worden. Een warmtenet met bijvoorbeeld aquathermie legt minder beslag op het elektriciteitsnet en kan bovendien op een energie-efficiënte wijze koelen.

3.2 Er zijn potentiële bronnen voor een warmtenet aanwezig

Op basis van globale onderzoeken lijken er kansen te zijn voor het toepassen van asfaltthermie, geothermie en aquathermie in en rond Goirle. Met deze warmtebronnen zou een warmtenet gevoed

Agendapunt:

kunnen worden. Omdat gebleken is dat veel gebouwen in Goirle geschikt zijn voor een warmtenet, is het zinvol de potentie van de bronnen verder te onderzoeken. Ook de potentie van de biomassacentrale van Van Puijenbroek is meegenomen in het onderzoek. Maar het lijkt vooralsnog niet mogelijk om deze centrale in te zetten voor bestaande bouw, omdat er al afspraken zijn gemaakt om de volledige capaciteit in te zetten voor de warmtevoorziening van de nieuwbouwwoningen aan de Zuidrand. Er is nog geen duidelijkheid over de warmtevoorziening die er gaat komen voor de nieuwbouwwoningen in Bakertand. Bekeken wordt of het kansrijk is om hier een warmtenet aan te leggen waar ook bestaande bouw en/of het warmtenet van Tilburg op een later moment zou kunnen aanhaken.

4.1 Door het ontwikkelen van een generieke aanpak kunnen inwoners zelf snel aan de slag

Omdat niet alle buurten voor een collectieve warmteoplossing in aanmerking komen, wordt ook een generieke collectieve aanpak voor de hele gemeente opgesteld. Het gaat dan in ieder geval om het eenvoudig en toegankelijk ontsluiten van informatie over wat ieder individu morgen kan uitvoeren en zal zich vooral richten op het isoleren en de stappen die daarbij horen. Hierbij zal specifiek aandacht worden besteed aan inwoners met een smalle beurs om energiearmoede te voorkomen.

Daarnaast wordt een generieke aanpak opgesteld die zich richt op de gebieden in Goirle met veel gelijksoortige woningen die ofwel aardgasvrij kunnen worden gemaakt ofwel op eenzelfde wijze geïsoleerd kunnen worden. Voor deze 2 typen woningen kan een generieke aanpak worden ontwikkeld door bijvoorbeeld gezamenlijke inkoopacties op te zetten en een voorbeeldwoning te realiseren om zo inwoners op gang te helpen aan de slag te gaan met de warmtetransitie. Ook wordt hierin opgenomen hoe we de warmtetransitie slim kunnen combineren met andere thema's zoals bijvoorbeeld klimaatadaptatie.

5.1 Het is belangrijk samen met de inwoners en andere stakeholders een startwijk te kiezen

In de kansrijke wijken zien we op basis van algemene informatie kansen om snel aan de slag te gaan met de warmtetransitie. Maar bereidwilligheid van inwoners is daarbij van groot belang en we kunnen niet overal tegelijk starten. Daarom stellen we voor om samen met de inwoners, maar ook met bedrijven, Leystromen en Enexis op zoek te gaan naar de wijken of wijkdelen waar we het beste zouden kunnen beginnen. Een eerstvolgende stap zou dan zijn om samen een wijkuitvoeringsplan te gaan maken.

6.1 De verwachting is dat er Rijksmiddelen gaan komen voor de warmtetransitie

De uitvoering van de warmtetransitie gaat veel tijd en capaciteit kosten. De Rijksbijdrage die we in december 2019 hebben ontvangen, is gereserveerd voor de warmtetransitie. Een gedeelte is al gebruikt voor de onderzoeken die zijn gedaan en voor het Energieloket, maar er is nog een bedrag over om in 2022 aan de slag te kunnen met de uitvoering van de TvW. Daarnaast is de verwachting dat er binnenkort meer middelen beschikbaar zullen worden gesteld aan gemeenten voor de warmtetransitie. Het is op dit moment dan ook niet nodig extra eigen middelen in te zetten.

7.1 Het vaststellen van de TvW is een bevoegdheid van de gemeenteraad

In het Nederlandse Klimaatakkoord is afgesproken dat iedere gemeente voor het eind van 2021 een TvW heeft opgesteld. De TvW geeft richting gegeven aan de warmtetransitie in Goirle. Vaststelling is daarom een bevoegdheid van de gemeenteraad.

Agendapunt:

Kantttekeningen

1.1 In 2030 20% aardgas besparen lijkt niet erg ambitieus

Om uiteindelijk in 2050 aardgasvrij te worden hebben we nog een lange weg te gaan. De voorgestelde eerste stap om 20% aan aardgas te gaan besparen in 2030 is niet heel groot. Maar een hogere ambitie lijkt op dit moment niet realistisch. We zien geen grote kansen in Goirle om wijken snel aardgasloos te maken en zien ook dat het onderwerp nog niet heel erg leeft onder de inwoners. Bovendien zijn de technieken nog volop in ontwikkeling en is er ook nog geen oplossing voor de leveringsproblemen op het elektriciteitsnet. Massaal overstappen op een volledig elektrische warmtevoorziening is op dit moment dan ook gewoonweg niet haalbaar. Dit alles rechtvaardigt dan ook de ambitie om in eerste instantie in te zetten op het besparen van 20% aan aardgas.

3.1 De potentiële warmtebronnen liggen deels op Tilburgs grondgebied

Voor een warmtenet is de nabijheid van afnemers een belangrijke voorwaarde. De Surfplas ligt dan wel voornamelijk in Tilburg, maar er liggen vooral Goirlese woningen aan de plas. Bij de onderzoeken naar warmtenetten en mogelijke warmtebronnen zal dan ook over de gemeentegrenzen heen gekeken moeten worden om kansen goed te benutten.

Tilburg onderzoekt momenteel de mogelijkheden voor een 5^e generatie warmtenet in Tilburg Zuid. Dit is een warmtenet dat restwarmte en -koude uit nabijgelegen industrie, supermarkten, woningen en zelfs uit het riool hergebruikt. In theorie zouden op dit warmtenet ook de Surfplas en de Oostplas en geothermie op Goirles grondgebied (als warmtebronnen) en Goirlese woningen (als afnemers) kunnen worden aangesloten. Voor de onderzoeken naar de warmtebronnen zal dan ook de samenwerking met Tilburg worden gezocht.

Financiën

De voorgestelde vervolgstappen worden gefinancierd uit de gereserveerde Rijksbijdragen voor de energietransitie. Op de kostenplaats 6740006 Energietransitie is nog € 164.738,00 beschikbaar. Dit bedrag kan als volgt worden ingezet:

- Opstellen van een communicatie-en participatieplan (€ 10.000).
- Uitvoeren van een haalbaarheidsonderzoek voor warmtebronnen (€ 100.000).
- Opstellen van een generieke en collectieve aanpak voor inwoners (€ 25.000).
- Samen met inwoners en stakeholders bepalen voor welke wijk we gaan starten met het opstellen van wijk uitvoeringsplan (€ 25.000).

Samenwerking

De TvW is opgesteld in samenwerking met de gemeenten Hilvarenbeek en Oisterwijk. De gemeenten hebben gezamenlijk een aanbesteding gedaan voor het inhuren van extern advies om de TvW op te stellen. De opdracht om voor de drie gemeenten iedere een eigen TvW op te stellen is gegund aan Het Energiebureau. Ook bij het vervolg van de TvW zal waar mogelijk en zinvol, bijvoorbeeld bij het opstellen van een communicatie en participatieplan of een generieke aanpak, de samenwerking met Hilvarenbeek en Oisterwijk worden gezocht.

Communicatie

Agendapunt:

Na het vaststellen van de TvW wordt een communicatie- en participatieplan opgesteld waarin wordt uitgewerkt op welke manier inwoners benaderd gaan worden en kunnen participeren.

Vervolg

Na vaststelling van de TvW gaan we aan de slag met de onderstaande vervolg stappen:

- Opstellen van een communicatie- en participatieplan.
- Uitvoeren van een haalbaarheidsonderzoek voor warmtenetten
- Opstellen van een generieke en collectieve aanpak voor inwoners.
- Samen met inwoners en stakeholders bepalen voor welke wijk we gaan starten met het opstellen van wijk uitvoeringsplan. Vaststelling van een wup wordt gedaan door de gemeenteraad.
- Het Rijk schrijft voor dat de TvW na 5 jaar moet worden geactualiseerd. Gezien de ontwikkelingen die gaan komen op het gebied van bijvoorbeeld warmtebronnen, elektriciteitsnet en warmtewet kan het zijn dat al op een eerder moment een actualisatie nodig is.

Bijlagen

- Transitievisie Warmte

burgemeester en wethouders van Goirle

Mark van Stappershoef, burgemeester
Jolie Hasselman, secretaris

Agendapunt:

De raad van de gemeente Goirle;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 19 oktober 2021

gelet op de Gemeentewet;

b e s l u i t :

Met betrekking tot de warmtetransitie:

1. De ambitie uit te spreken om voor 2030 het totale aardgasverbruik in Goirle met 20% terug te dringen.
2. Een communicatie- en participatiestrategie voor de warmtetransitie te maken.
3. Een technisch onderzoek op te starten naar de potentie voor warmtenetten in samenwerking met de gemeente Tilburg en de waterschappen.
4. Een generieke aanpak te maken voor inwoners en bedrijven die de komende jaren al kunnen starten met het voorbereiden van hun woning op de overstap naar aardgasvrij met specifieke aandacht voor de volgende categorieën wijken:
 - Wijken met een eenduidige bebouwing waar de laatste stap naar aardgasvrij gezet kan worden.
 - Wijken met eenduidige bebouwing waar nog geïsoleerd kan worden.Ook zal in deze aanpak specifieke aandacht worden besteed aan inwoners met een smalle beurs om energiearmoede te voorkomen.
5. Samen met de meest kansrijke buurten en stakeholders de mogelijkheden verkennen om te starten met een pilot wijkuitvoeringsplan (wup) in een van deze buurten.
6. Voorlopig geen eigen middelen in te zetten voor de warmtetransitie, maar gebruik te maken van de Rijksmiddelen die beschikbaar zijn gesteld en in de toekomst beschikbaar worden gesteld.
7. Hiervoor de Transitievisie warmte (TvW) voor de gemeente Goirle vast te stellen.

Aldus besloten door de raad van de gemeente Goirle in zijn vergadering van 21 december 2021.

, de voorzitter

, de griffier